

АГРЕСИВНОТО ДАНОЧНО ПЛАНИРАЊЕ – ПРЕДИЗВИК ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ДАНОЧНАТА ЛЕГИСЛАТИВА

Јасмина Цветаноска

Кандидат на докторски студии Правен Факултет, УКИМ
jcvetanoska@gmail.com

Апстракт

Агресивно даночно планирање (АДП) е механизам кој го одбежува деловното поведение на мултинационалните корпорации на новото време. Како привилегија на бизнисите со наднационален предзнак отвори дебата кај стручната јавност и релевантните меѓународни институции и организации за напредок во даночните предизвици. Во услови на вртоглава дигитализација во сите сегменти од модерното живеење и брза размена на податоци, светската бизнис елита успеа да промовира “легалени“ шаблони за искористување на празнините во архитектурата на меѓународниот и националните даночени системи.

Агресивното даночно планирање е сосема поинаков и покомплексен инструмент, кој во суштина е законско користење на даночниот режим на една територија во сопствената корист на мултинационалните корпорации, со цел да се намали износот на данок кој се плаќа. Оваа сложена компилација на правни дејства создава вештачко поместување на профитите на корпорациите во земји каде владеат либерални даночни политики и на тој начин значително ја намалуваат сумата која треба да биде издвоена за подмирување на даночната обрска по основ на данок на добивка. Агресивното даночно планирање како нов тренд во тековното работење на корпорациите не може да се подведе под терминологијата на затајување на данок или привидна правна зелка – кои дејанија националните законодавства ги имаат уредено и предвиделе соодветно санкционирање.

Судот на јавното мислење е дека агресивното даночно планирање е неморален чин во деловното корпоративно поведение и сметам дека веќе е заполено црвено светло за поттикнување на владите да реагираат проактивно и поефикасно на новите ризици кои имаат сериозни финансиски импликации на централните буџетски каси.

Клучни зборови: *Агресивно даночно планирање, корпорации, данок на добивка*

AGGRESSIVE TAX PLANNING - A CHALLENGE FOR IMPROVING TAX LEGISLATION

Jasmina Cvetanoska

Phd Candidate, Faculty of Law, UKIM

Abstract

Aggressive tax planning (ATP) is a mechanism that avoids the business behavior of multinational corporations of modern times. As a privilege of businesses with a multinational sign, opened a debate among the expert public and the relevant international institutions and organizations for progress in tax challenges. In a state of rapid digitalization in all segments of modern living and rapid data exchange, the global business elite has succeeded in promoting "legal" templates for utilizing gaps in the architecture of international and national tax systems.

Aggressive tax planning is a completely different and more complex instrument, which is essentially legal use of the tax regime in one territory in the own benefit of multinational corporations in order to reduce the amount of tax payable. This complex compilation of legal actions creates artificial upkeep of corporate profits in countries where liberal tax policies are governed and thus significantly reduces the amount to be set aside to pay the tax payable on a corporate income tax basis. Aggressive tax planning as a new trend in the current operations of corporations can not be brought under the terminology of tax evasion or a an apparent legal deal - which national legislations have regulated and anticipated proper sanctioning.

The public opinion court is that aggressive tax planning is an immoral act in business corporate behavior and I think there is already a red light to encourage governments to react proactively and more efficiently to new risks that have serious financial implications at the central budget chapters.

Key words: Aggressive tax planning, corporation, corporate income tax

1. Вовед

Агресивно даночно планрање (АДП) е механизам кој го одбежува деловното поведење на мултинационалните корпорации на новото време. Во услови на вртоглава дигитализација во сите сегменти од модерното живеење и брза размена на податоци, светската бизнис елита успеа да промовира “легалени“ шаблони за искористување на празнините во архитектурата на меѓународниот и националните даночени системи.

Егзактните показатели го потврдуваат системскиот проблем кој е настанат како последица од имплементацијата на националните стратегии за брзо заздравување од лузните кои ги нанесоа големите тектонски движења што во изминатава декада ја зафатија светската политичка и економска сцена.

Само на европскиот континент ¹кај сите двесте и седум членки на Европската Унија во 2009 година, во просек Бруто Домашниот Производ (БДП) опаѓаше за 4.2%. Државите во Европа не беа подеднакво погодени од влијанијата на светската економска и финансиска криза. Големината на падот на БДП бележеше големи разлики споредбено - меѓу земјите од ЕУ зоната. Најголемиот светски пад во 2009 година го доживува Латвија со -18.0% на БДП, а единствен раст во истата година искажа само Полска и тоа со +1.7 % БДП.

Додека се закрепнуваше од ова цунами, чинителите на отворениот пазар се најдоа пред уште еден предизвик - одлуката на Велика Британија за напуштање на Евроската Унија. Времето кое е потребно да се администрира оваа одлука низ бирократските лавиринти на ЕУ, остава простор за шпекулации и постојано пристигаат најави за тоа дека ќе биде исцртана мапа со нови трговски бариери на европскиот континент. Неизвесноста која е предизвикана од надворешните фактори, скоро секогаш на бизнисите им нанесува ненадоместливи штети. Во такви услови менџментот на компаниите во принцип ги одлага инвестициите и го забавува темпото на оптек на парите.

Тука не смее да се заборава и уделот кој го имаат политиките на заштитнички пристап на националната трговија на Соединетите Американски Држави.

И за крај кога ќе се додаде и најновиот тренд што го наметнува криптовалутите, со право може да се констатира дека дојде време во кое правилата и искуствата што важеле до вчера се потешко применливи денес при превземање на активности во економскиот сегмент.

2. Корпорациите – промотори на агресивното даночно планирање

Во услови на после кризен период, политичките лидери и економската стручна јавност едногласно ги промовираа моделите за создавање на поволна клима и поддршка на бизнис заедницата. Стравот од повторно намалување на приходните страни на централните буџетски каси и продуцирање на социјални немири ги натера владините економски тимови да пристапат кон промоција и спроведување на мерки и активности кои на краток рок ќе го зголемат индексот на ²паричниот тек (cash flow), што во основа е приказ на сите приливи и одливи на паричните средства од компанијата во текот на определен временски период.

Услужната ориентираност и поддршката од страна на институциите на ситемот им помогна на компаниите да ги повратат профитите и да може да се фокусираат на освојување на отворените пазари. ³Првиот предуслов и зачеток на модерниот светски пазар настанал како потреба на неколку економии за постојана меѓународна размена, која во основа била базирана на висок степен на доверба меѓу трговците и

¹Taxation trends in European Union, Focus on the crises: The main impact on EU tax system, European Comision – Taxation and customs union, Eurostat, European Commission, 2011 edition, pg.3.

² Сашо Арсов, *Финансиски менаџмент*, Скопје: Економски факултет, 2008, стр. 31.

³Primislav Markovic, *Politi;ka Ekonomija Socijalizma – Visa Skola za Spoljnu Trgovinu u Beograd, Beograd, 1966, str.103.*

претставниците на тогашните држави апарати. Довербата во бизнис релациите никогаш не била, не е, ниту ќе биде предмет на продажба.

Во трката за пари, првото место секогаш припаѓа на корпорациите. Овој вид на трговски друштва дефиниран како ⁴социо - политичка организација на општеството на големите лоби групи, или корпоративни групи, кои се базирани на основ на заеднички интерес, има корени од времето на антиката.

Од нивното настанување, па до ден денес корпорациите се доминантна движечка сила на економијата. Водени од девизата - колку поголема конкуренција, толку поголеми можности за бизнис активности, корпоративното делување ги надминува границите на матичните држави. Желбата за остварување на големи и брзи профити ги насочи корпорациите во поттик на глобализацијата и промовирање на наднационалното.

Само ⁵во последните десетина години, видно е дека големите корпорации го имаат зафатено секој ќош во светот за да стигнат до нови можности за економски раст.

Кованицата ⁶”Joint stock company” е одомаќинета скоро во сите економските речници на земјите ширум светот и се поврзува со корпоративна организациска форма на трговските друштва. Во Соединетите Американски Држави “Inc” е кратенка од името на компаниите – корпорации, во Велика Британија - “Plc”, во Франција - “SA”, во Германија - “AG”..., а кај нас “АД”.

Секоја ⁷корпорација по дефиниција е посебен правен ентитет, како таква има име и има право на голем број права и обврски идентични на физичкото лице. Од аспект на јурисдикција корпорацијата е жител на државата во која е формирана, што не значи дека има право на глас и може да гласа.

Големата финансиската моќ на корпорациите им дава можност да наметнуваат нови трендови на деловното поведење. Досегашното искуство покажало дека стилот на практикување на кодексите и спроведувањето на законската регулатива што го негува светската бизнис елита во одредена временска рамка е предвесник на нормативните акти кои ќе се подготвуваат од страна на националните законодавства или меѓународната зедница.

⁴Waite, Duncan. In press. “Imperial Hubris: The Dark Heart of Leadership.” Journal of School Leadership; Waite, Duncan, Turan, Selhattin & Nino, Juan Manuel (2013).

⁵T Magazine, Tax insight for business leaders, Issue 07, Tax reform in the spotlight, pg. 6.

⁶Oxford English Dictionary

⁷Корпоративни финансии/ Стивен А. Рос, Рандолф В. Вестерфилд, Џефри Ц. Џаф – Скопје: Магор, 2010, - 960 стр, фраф. прикази: 25 см. Стр 9.

3. Агресивно даночно планирање

3.1 Поим - агресивното даночно планирање

Меѓународниот даночен пејзаж драматично се промени во последните години. Со политичка поддршка на лидерите на Г20, меѓународната заедница презеде заедничко дејствување за зголемување на транспарентноста и размената на информации во даночите кои се важни и за решавање на слабостите на меѓународниот даночен систем, што создаваат можности за BEPS (base erosion and profit shifting) - Ерозијата на базата и менувањето на профитот.⁸

На меѓународно договорените стандарди на транспарентност и размена на информации во даночната област ставајќи крај на ерата која беше бележена со штембилот - банкарска тајна.

Со над 130 земји и јурисдикции кои во моментов учествуваат, Глобалниот форум на Транспарентноста и размената на информации за даночни цели обезбеди конзистентна и ефикасна имплементација на меѓународните стандарди за транспарентност од основањето во 2009 година.

Ерозијата на основата и менувањето на профитот (BEPS) се однесува на стратегиите за даночно планирање кои ги искористуваат празнините во архитектурата на меѓународниот даночен систем за вештачки префрлување на профитот на места каде што има малку или нема економска активност или оданочување.

Агресивното даночно планирање е сложена компилација на правни дејства кои ги спроведуваат корпорациите се со цел да се намалат трошоците за плаќање на данок на добивка.

Агресивното даночно планирање е привилегија само на корпорациите со меѓународен предзнак, односно бизниси кои во својата организациска структура имаат повеќе правни лица регистрирани во различни држави. Само на тој начин може да се применува АДП како механизам, притоа да не се доведе компанијата во состојба да ги заобиколува или пркршува правните прописи на одредени држави.

Корпорациите како дел од економската сцена во светски рамки носат поголемо бреме на својата структура, сериозност и лојалност. Во споредба со останатите видови на правни лица уживаат поголеми авторитет и кај клиентите, но и кај институциите на системот. Во принцип градат еден партнерски однос кој притоа создава обврзувачка согласност за доброволна наплата на сите даноци и останати давачки кон државата.

Од друга страна не смее да се излоира човечката компонента и субјективизмот на менаџерските тимови на корпорациите кои се однесуваат на изнаоѓање можности за намалување на трошоците за плаќање данок.

Односно, не постои човек кој не сака да плати помалку данок на државата доколку е тоа возможно и легално.

⁸ Background Brief – Inclusive Framework on BEPS OECD 2017, pg 9.

Споредбено со останатите правни лица, моќта и големината на копорациите со мултинационален предзнак им овозможува да имаат поголеми видици за даночната шреноликост што постои меѓу државите ширум светот и можностите кои ги нудат различните даночни системи.

Насушната потреба да се заштедат финасиски средства во тековното работење ги натерала да пристапот кон даночно планирање. Даночното планирање е последователна активност на стратешките одреди и долгорочните планови за работа на компаниите. Деловното планирање е единствениот начин да се успее да се остане во реалниот економски сектор поред големата конкуренција која секогаш се стреми да ги заземе туѓите позиции.

Компаниите преку своите лични искуства увиделе дека неусогласеноста на дночните стапки во различни даночни системи може да биде искориатена за обезбедување на лична корист.

Несакајќи да се делува негативно по личниот имиџ и имиџот на корпорацијата која ја водат, менаџерските тимови пристапиле кон користење на агресивното даночно планирање како еден пософистициран метод за намаување на тршоците да плаќање на данок на добивка.

Шимети на агресивно даночно планирање се автентични за секоја компанија која ги создала и применувала, во зависност од индустриската гранка на која припаѓа, организациската структура на компанијата, ресурсите со кои располага и државите кои ги одббрала да го води бизнисот.

Низ годините се покажало дека основните шеми на АД се унапредувале и станувале се посложени и поневидливи за надлежните институции што ги следат и контролираат.

3.2 Појава на агресивното даночно планирање

Агресивното даночно планирање се издвојува како посебен инструмент во деловното планирање на корпорациите. Терминолошки и суштински се разликува од даночното планирање. Не постои деловен потфат без притоа да не се утврдат целите и задачите кои сакаат да се постигнат како и да се формулираат вистински мерки и акции со кои ќе се обезбеди остварување на истите. Планирањето е одлучување однапред што да се направи, како да се направи и кој да го прави, односно интелектуален процес на свесно определување на текови и акции.⁹ Деловното планирање е дел од менаџерската работа. Може да биде догорочно и краткорочно.¹⁰

Агресивното даночно планирање е составен дел од долгорочните планови и вклучува упатсво за остварување на целите во иднина. Корпорациите со нивната структура и неограничен живот и постоење може да си дозволат да го користат

⁹Rusell L. Ackoff: A concept of corporate planin, Wily – interscience, a division of John and Wily and sons, New York, 1970.

¹⁰Деловно планирање, Бобек Шуклев, Скопје, Економски Факултет, 1993 година, стр 30.

АДП.

Даночното планирање ги опфаќа сите дирекните и индирекните даноци кои претставуваат однапред предвиден трошок за компаниите. Во фокусот на агресивното даночно планирање е данокот на добивка.

Агресивното даночно планирање за прв пат е препознаено од страна на даночните органи како систем на прикажување и оданочување на профитот на корпорациите меѓу 2001 година и 2003 годна. Овој показател не потврдува дека претходно не постоело и не било применувано од поделни корпорации во некоја држава.

Агресивното даночно планирање својата ренесанса ја доживеало во услови кога институциите на системот подале рака и значително го унапредиле градењето на партнерски однос со стопанството, се со цел да се заджи брзиот чекор во рзвојот на производните сили и вртоглавата дигитализација што ги зафати сите сегменти од модерното живеење.

Даночните власти кои го детектирале АДП како нова појава во искажувањето на профитот утврдиле дека корпорациите со воспоставување на ваков систем на поместување на добивката не може да се подведат под спротивно постапување на законите, а во исто време успеваат да ја намалат даночната основица на пресметување данок на добивка. Постоечката правна правка бидејќи не го опфаќа АДП, единствена можност на релевантните институции во рамките на своите овластувања е да го препознаат АДП, да го нотираат и да разменат информации преку меѓународните канали со другите засегнатите организации.

Институциите со овалатувања и надлежности за следење на агресивното даночно планирање кога разменуваат информации на оваа тема го ја применуваат кратенката ATP (Agresive Tax Planing).

На основа на првичните сознанија за постоењето на агресивно даночно планирање само ОЕЦД – (Организација за економска соработка и развој) ја изрази загриженоста од можни негативни импликации по државите буџети доколку АДП земе сериозен замав во корпоративното поведение и прерасне во стил на работење на мултинационалните корпорации.¹¹ ОЕЦД е во првите редови на напорите за подобрување на меѓународната даночна соработка помеѓу владите за борба против меѓународното избегнување на даноците и затајувањето. Во насока на постигнување на овие цели, ОЕЦД формираше Управувачка група АДП (агресивно даночно планирање) во 2004 година да дејствува како центар на знаење и експертиза за меѓународно планирање на данок.

Управувачката група започна со членство на 7 земји и сега прерасна во целосна работна партија од 46 земји на ОЕЦД и Г20.

Работата на ОЕЦД Управувачката групата АДП се фокусира на идентификување на трендовите во меѓународното даночно планирање и помагање на владите да реагираат побрзо и поефикасно на појавените ризици.

¹¹<https://www.oecd.org>

Од нејзиното основање до денес Групата има дефинирано над 400 шеми за моделите на агресивно даночно планирање кои ги применуваат правните лица.

АДП шемите се класифицирани по различни параметри и се зачувани во доверлива база на податоци во Библиотеката на Директориумот за Агресивно даночно планирање на Организација за економска соработка и развој.

Надлежните лица со посебни права и овластувања кои се дел под-групата земји што се членки во ОЕЦД ги ажурираат податоците и ги надополнуваат со секој нов откриен случај на агресивно даночно планирање кој може да биде потенцијален ризик фактор за биоло која држава во светот.

4. Карактеристики на Агресивното даночно планирање

Агресивното даночно планирање како феномен во деловното поведение на светската бизнис елита остава силни траги врз целокупниот економски и политички систем на глобално ниво.

Оваа сеуште “нова“ и атрактивна појава не успеала да остане игнорирана од надлежните институции и организации, а уште повеќе од засегнатите помали правни ентитети што се дел од синцирот во бизнис активностите. Дел од правните лица преку кои се аплицира АДП не ползуваат никакви придобивки.

Самиот факт дека примената на агресивното даночно планирање генерира помали износи на основцата која се користи за пресметување на данок на добивка, создава сомнеж за посоење на привилегирани компании пред правниот поредок. Обезбедувањето на фер и еднаков третман пред законите се препишува на етичкиот кодекс за деловно работење кој доброволно го прифаќаат и почитуваат сите чинители на пазарот и на институциите на сисемот на секоја држава поодделно.

Поимот агресивно даночно планирање го одбележуваат шест основни карактеристик:

- Привилегија на мултинационалните корпорации
- Алтернативно право на плаќање даноци
- Мрежа од правни аранжмани
- Вештачко поместување на профитот
- “Разумен тек“ на бизнис цели
- Неетички чин

Агресивното даночно планирање е привилегија на мултинационалните корпорации бидејќи може да се применува само кај корпорациите чии бизниси излегуваат надвор од границите на матичните држави. АДП е создаден за остварување на лична корист во рамки на посточката правна рамка како автентичен модел и неприменлив за поширокото деловно опкружување.

За да може да функционира АДП и да ги даде очекуваните цели, неопходно е постоење на посложена организациска структура на компанија во чии консолидирани финасиски извештаи се опфатени повеќе правни лица кои имаат

регистрирано деловни потфати надвор од матичната држава какде е регистрирана корпорацијата.

Успешно поместувањето на профитот е гарантирано само ако едно од правните лица кои се дел од консолидираните финасиски извештаи е регистрирано во држава каде владеат либерални даночни закони. Анализите покажале дека поместувањата во принцип се случуваат од високоразвиените држави со стабилни економии и силни контролни системи во места каде што има ниски даночни стаки и послаба контрола од страна на извршните владини органи.

Во најголем процент изборот паѓа на даночени раеви.¹² Даночен рај се смета земја или место со многу ниски „ефективни“ стапки на оданочување за странските инвеститори („главните“ стапки може да бидат повисоки. Според некои традиционални дефиниции за даночниот рај се вели дека нуди и финансиска тајна.

АДП обезбедува право на избор на алтернативна држава во која ќе го плаќа данокот на добивка и неприкосновено исполнување на законските одредби од областа на даночното и трговското право. Затоа корпорацијата која го применува во рамки на позитивните законски прописи се амнестира од квалификациите¹³затајување на данок и¹⁴привидна правна зелка.

Бизнис логиката го оправдува ваквото поведение но, само во услови кога постои видна економска активност на корпорациите во трети држави. Кога станува збор за агресивно даночно планирање, примарно место имаат правни аранжмани без реален или занемарливо мал деловен потфат, што се користи само да биде запазен формалниот аспект.

На тој начин се минимизираат реалните трошоци на мултинационалните корпорации за даночни цели. Неетички се заобиколуваат обврските кои ги наметнуваат матичните држави каде што се регистрирани трговските душтва, притоа искористувајќи ги само правата и сигурноста што ја нудат националните легислативи.

¹⁵Од општите индикатори на кои го карактеризираат агресивното даночно планирање прилегуваат специфичните АТП индикаторите кои се однесуваат на ниво на корпорација. За да се извелкуваат заклучоци е потребна некаква форма на агрегација. Целта на агрегацијата е да се има индикатори на ниво на земја - што

¹² James R. Hines Jr.; Anna Gumpert; Monika Schnitzer (2016). *"Multinational Firms and Tax Havens"*. *The Review of Economics and Statistics*. 98 (4): 713–727. Archived from the original on 17 April 2019. Retrieved 16 August 2018. Tax havens are typically small, well-governed states that impose low or zero tax rates on foreign investors.

¹³Закон за даночна постапка, Службен весник на Република Македонија“ 13/2006, 88/2008, 159/2008, 105/2009, 133/2009, 145/2010, 171/2010 и 53/2011); 39/2012, 84/2012, 187/2013, 15/15, 97/15, 129/ 15, 154/15, 23/2016 и 35 од 23.02.2018 година.

¹⁴Закон за данокот на добивка, “Службен весник на Република Македонија“, бр. 112/14, 129/15, 23/16, 190/16 и 248/18 од 31.12.2018 година.

¹⁵Aggressive tax planning indicators Final Report TAXUD/2016/DE/319 FWC No. TAXUD/2015/CC/131, pgv 61.

лесно се толкуваат и носат голем број информации. Теоријата разликува два посебни пристапа. Прво, се агрегираме основните стапки на специфичните показатели за просеците на ниво на земја и медијанците добијат индикација за целокупниот обем на структурите на АТП.

Во следниот чекор, се идентификуваат улогите на корпорацијата и се агрегираат по број на трговски друштва во различни улоги во сите држави каде се преместува данокот на добивка.

5. Придобивки и поседици од примена на Агресивното даночно планирање

5.1 Придобивки и од примена на АДП за корпорациите

Поддржувајќи ја определбата на корпорациите за систематско дејствување и целосна усогласеност со промените во комплексното опкружување, значителен процент од стручната јавност се оградува од ставовите на меѓународната заедница која професионално се замнимава со унапредување на даночните систем по однос на темата Агресивно даночно планирање (АДП).

Дрштвото на мулти-територијални бизниси како и дел од државите во развој, АДП го сметаат за легална постапка во бизнис зделките. Потполно е разбирливо иноваторите на агресивното даночно планирање да го поддржуваат своето дело и да го промовираат како легален начин на водење бизнис кој резултира со позитивни биланси.

Корпорациите кои се ностели на АДП имаат придобивки во еден определен период од нивниот развој. Егзактните податоци потврдуваат намалување на расходната страна во финасиските извешти по основ на трошоци за намирување на данокот на добивка. Процентот на намалените трошоци позитивно се одразува на вкупниот профит и менџментот на корпорацијата важи за успешен во своето работење. Успешна компанија сатнува предизвик за да биде соработни и бизнис партнер. Расте довербата кај коминетите, а со тоа и задоволството кај крајните корисници на добрата и услугите внатре во корпорацијата и надвор на слоборниот пазар.

Придобивки од примената на агресивното даночно планирање имаат и дел од државите со слабо развиени економии или уште познати под називот – држави во развој, како и државите кои се декларираат за даночни раеви.

Генералните политики кај овие земји се во функција на зачувување на социјалниот мир и задоволување на приземните дневнополитички потеби. На меѓународната сцена се рекламираат како иделни парчиња на земјината топка каде бизнисот има целосна поддршка од страна на институциите на системот. Гарантираат брза регистарција на странските правни лица, ниски даночни стапки, големи ослободување во законските обврски за плаќање на пидонесите за задолжително социјално и здравствено осигурување. Владини претставници посредуваат меѓу приватниот и јавниот сектор и на тој начин привлекуваат странски капитал.

Агресивното даночно планирање го прифаќаат како алатка за водење на бизнис активност што позитивно влијае на профитот на корпорациите и во зависност од транспарентноста која ја негуваат даваат директно и индиректно зелено светло за користењето на АДП механизмот.

Поголем број од државите со високо развиените економии останале глуви на непринципиелениот однос на корпорациите кои го применуваат агресивното даночно планирање се до оној момент кога финансиските импликации зеле сериозни размери и станале закана за националните буџети.

Денес, општата перцепција за агресивното даночно планирање е во целост порменета. Сктивно се работи за изногање на најсоодветни мерки за надминување на последиците што се оставени од неговата примена.

4.3 Последици од примената на агресивното даночно планирање

Последици од примената на агресивното даночно планирање има и кај корпорациите и кај државните апарати.

Корпорациите не може до бесконечност да ги минимизираат финансиските средства кои треба да ги платат за име и на сметка данок на добивка.

АДП обезбедува начин на плаќање данок на однапред утврдената основа кој се пресметува согласно најповолните стапки во државите каде одбрале да премостат дел од бизнис активностите.

Ваквото стојалиште при анализирањето на АДП коклу и да презентира факти за легалноста и легитимноста на агресивното даночно планирање, треба да го посочи и реалниот ризик фактор.

Најголем ризик претставува неконзистентната политика и честата промена на позитивните прописи кај државите во кои се плаќа данокот на остварениот профит по пониски стапки.

Несигурноста и недовербата во правниот пордок кај овие држави може да нанесе ненедеместливи штети за корпорацијата. Отвора можност за корупција и системско изместување на организациската поставеност кое по дефиниција резултира со големи финансиски загуби. На долг временски рок постои опасност од намалување на репутацијата во бизнис заедницата и губење на клиентите и останатите деловни соработници. Државите имаат загуби и на краток и на долг временски претход и тоа во приходната страна во нивните буџети која се полни од собирање на даноците. Помалку платен данок на добивка ги нарушува сите калкулации за очекувани приходи и ја загрозува раходната страна на државното кесе во делот на инвестициите и намирување на сите останати позиции за нормално функционирање на еден државен апарат.

6. Препораки

Инспирирана од фактот дека во нашата држава стручната јавност и стопанството сеуште не отвориле дискусија на тема - напредок во даночните предизвици, овој труд го посветив на презентирање на генериката, придобивките и последиците од механизмот Агресивно даночно планирање.

Децениските политики на привлекување на странски капитал раѓаат сомнеж дека дел од компаниите може да го практикуваат инструментот агресивното даночно планирање поради намалување на трошоците за намиравање на законски предвидените давачки во државната каса.

Претпоставките дека е возможно АДП да биде применувано од страна на домашните компаниите чии деловни активности излегле од нашите граници или пак се подружници на големи корпорации од трети земји, уште повеќе придонесе да направм еден продлабочена анализа овој феномен.

Согласно резултатите од анализата и погоре напишаното ги подвлекувам следните препораки:

Размената на информации и раната превенција е од особено значење во борбата против избегнување на плаќање даноци.

Навременото споделување на информации за АДП-системите им помага на државите да разберат нови техники за планирање на данок и го олеснува нивното откривање.

Размената на информации овозможува на земјите брзо да ги прилагодат своите стратегии за управување со ризикот и да идентификуваат соодветни законски и административни одговори.

Затоа секоја држава треба да номинира официјални владините службеници - офицери за врски прку кои на унифицирани и лесно читливи теркови ќе се споделат информации за агресивните трендови на планирање на даноците.

Час поскорпо треба да се превземат сите потребни мерките за нормирање на агресивното даночно планирање и контрола на истото.

Очекувањата се намалување на ризикот од одлевање на големи пари во државите со предзнак – даночни раеви. Со примена на соодветни мерки и активности значително да се стеснат каналите и можноста за искористување на меѓународните правни лавиринти кои се користат за премостување на корпоративните профити.

Алармирањето за штетните последици од примената на агресивно даночно планирање треба да ги поттикне и корпорациите и државите да изградат еден нов систем на доверба и обврзувачка согласност за размена на информации по брзи и ефикасни дигитални канали. Само така ќе се надмине јазот кој е настанат меѓу меќните бизнис ентитети и политиката. На обострано задоволство секој ќе се врати во опкружувањето на кое припаѓа и ќе може да се фокусира на личното унапредување.

Користена литература

- Aggressive tax planning indicators Final Report TAXUD/2016/DE/319 FWC No. TAXUD/2015/CC/131.
- Background Brief – Inclusive Framework on BEPS OECD 2017
- Primislav Markovic, Politika Ekonomija Socijalizma – Visna Skola za Spoljnu Trgovinu u Beograd, Beograd, 1966 James R. Hines Jr.; Anna Gumpert; Monika Schnitzer (2016). "Multinational Firms and Tax Havens". The Review of Economics and Statistics. 98 (4): 713–727. Archived from the original on 17 April 2019. Retrieved 16 August 2018. Tax havens are typically small, well-governed states that impose low or zero tax rates on foreign investors.
- Rusell L. Ackoff: A concept of corporate planin, Wily – interscience, a division of John and Wily and sons, New York, 1970.
- T Magazine, Tax insight for business leaders, Issue o7, Tax reform in the spotlight
- Taxation trends in European Union, Focus on the crises: The main impact on EU tax system, European Comision – Taxation and customs union, Eurostat, European Commision, 2011 edition
- Waite, Duncan. In press. "Imperial Hubris: The Dark Heart of Leadership."Journal of School Leadership; Waite, Duncan, Turan, Selhattin & Nino, Juan Manuel (2013)Oxford English Dictionary
- Деловно планирање, Бобек Шуклев, Скопје, Економски Факултет, 1993 година.
- Закон за данокот на добивка, "Службен весник на Република Македонија", бр. 112/14, 129/15, 23/16, 190/16 и 248/18 од 31.12.2018 година.
<https://www.oecd.org>
- Закон за даночна постапка, Службен весник на Република Македонија“ 13/2006, 88/2008, 159/2008, 105/2009, 133/2009, 145/2010, 171/2010 и 53/2011); 39/2012, 84/2012, 187/2013, 15/15, 97/15, 129/ 15, 154/15, 23/2016 и 35 од 23.02.2018 година.
- Корпоративни финасии/ Стивен А. Рос, Рандолф В. Вестерфилд, Џефри Ц. Џаф – Скопје: Магор, 2010, - 960 стр, фраф. прикази: 25 см.
- Сашо Арсов, Финансиски менаџмент, Скопје: Економски факултет, 2008

